

Hành trình giành lại tư duy và khả năng tự chủ cho người bệnh sau biến cố đột quỵ

10:56 19/07/2026

Những bước tiến vượt bậc của y học hiện đại đã giúp tỷ lệ cứu sống bệnh nhân đột quỵ tăng lên đáng kể, giảm thiểu nguy cơ tử vong ngay trong giai đoạn cấp tính. Tuy nhiên, việc vượt qua cơn nguy kịch mới chỉ là chặng đầu của một cuộc chiến dài kỳ. Phía sau những biểu hiện lâm sàng dễ nhận thấy, nhiều người bệnh phải đối mặt với những tổn thương "vô hình" bên trong não bộ, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến năng lực tư duy, trí nhớ và khả năng tái hòa nhập cộng đồng.

Cứu sống một bệnh nhân đột quỵ là một thành công, nhưng giúp họ tìm lại được ký ức, tư duy minh mẫn và quyền được sống độc lập mới là đích đến trọn vẹn của hành trình điều trị

Thách thức từ di chứng suy giảm nhận thức sau đột quỵ

Nhiều người thường mắc định di chứng của đột quỵ chỉ bao gồm các tổn thương về vận động như liệt vận động nửa người, méo cơ mặt hay khó khăn trong ngôn ngữ. Thực tế lâm sàng cho thấy, hội chứng suy giảm nhận thức sau đột quỵ (PSCI) mới chính là rào cản lớn khiến người bệnh khó quay trở lại cuộc sống

bình thường, dù di chứng này vẫn chưa được cộng đồng nhận diện một cách đầy đủ.

Số liệu thống kê từ TS.BS Đào Việt Phương, Phó Giám đốc Trung tâm Đột quỵ thuộc Bệnh viện Bạch Mai, chỉ ra một thực trạng đáng chú ý. Kết quả phân tích gộp từ 21 nghiên cứu lâm sàng chứng minh rằng, trong số 100 bệnh nhân nhồi máu não được cứu sống, có khoảng 45 người gặp phải tình trạng suy giảm nhận thức ngay trong năm đầu tiên.

Biểu hiện của PSCI rất đa dạng và dễ bị gia đình bỏ qua:

Rối loạn trí nhớ ngắn hạn: Người bệnh vẫn có thể tự sinh hoạt cá nhân nhưng lại liên tục quên các sự kiện vừa diễn ra, mất khả năng tập trung sâu.

Suy giảm tư duy logic: Khả năng tính toán, xử lý công việc phức tạp hoặc đưa ra quyết định bị chậm lại rõ rệt.

Mất kỹ năng sinh hoạt độc lập: Những việc đơn giản trước đây như quản lý tài chính cá nhân, nấu nướng hay sử dụng các thiết bị công nghệ bỗng trở thành thử thách, biến người bệnh từ thể chủ động sang phụ thuộc hoàn toàn vào sự chăm sóc của người thân.

Cơ chế tổn thương hệ thần kinh và tầm quan trọng của giai đoạn vàng

Các chuyên gia thần kinh học giải thích rằng, hiện tượng tắc nghẽn mạch máu não không chỉ làm ngắt quãng nguồn cung oxy và dinh dưỡng nuôi tế bào não mà còn làm sụt giảm nghiêm trọng các chất dẫn truyền thần kinh.

Chỉ sau khoảng 30 giây kể từ khi dòng máu bị chặn lại, hàm lượng acetylcholine – một chất nền móng chịu trách nhiệm duy trì trí nhớ và độ tập trung của con người – sẽ ngay lập tức bị suy giảm 50%. Nếu tình trạng thiếu máu cục bộ kéo dài đến 10 phút, tỷ lệ sụt giảm sẽ vượt mức 80%, khiến các tế bào thần kinh bị tổn thương không phục hồi và cắt đứt các chuỗi liên kết thông tin.

Do đó, các bác sĩ đặc biệt nhấn mạnh tầm quan trọng của "6 tháng vàng" sau tai biến. Đây là khoảng thời gian hệ thần kinh trung ương có độ mở và khả năng tái cấu trúc tốt nhất để bù đắp các tổn thương. Việc chậm trễ trong can thiệp phục hồi chức năng sau mốc thời gian này sẽ làm tăng nguy cơ tiến triển thành bệnh sa sút trí tuệ mạch máu, khiến các phác đồ điều trị sau đó đạt hiệu quả rất thấp.

Chiến lược phục hồi toàn diện hướng tới mục tiêu sống độc lập

Mục tiêu cốt lõi của việc điều trị đột quỵ ngày nay không còn dừng lại ở việc giữ vững dấu hiệu sinh tồn, mà hướng tới việc khôi phục tối đa năng lực trí tuệ cho bệnh nhân. Để hiện thực hóa mục tiêu này, y học hiện đại đang áp dụng các giải pháp kiềng ba chân bền vững:

Kiểm soát căn nguyên: Theo dõi sát sao và điều trị triệt để các bệnh lý nền là nguy cơ trực tiếp gây tái phát đột quỵ như tăng huyết áp, đái tháo đường và chứng rối loạn mỡ máu.

Can thiệp y tế sớm: Áp dụng các phác đồ bảo vệ màng tế bào thần kinh chuyên sâu ngay trong vòng 24 giờ đầu kể từ khi khởi phát nhồi máu não cấp để hạn chế tối đa phạm vi tổn thương khu trú.

Trị liệu nhận thức tích cực: Thiết kế các bài tập kích thích tư duy chuyên biệt nhằm thúc đẩy não bộ hình thành các đường liên kết thần kinh mới thay thế cho phần đã mất, kết hợp với chế độ dinh dưỡng chuyên sâu cho tế bào não dưới sự hướng dẫn trực tiếp của bác sĩ.

Cứu sống một bệnh nhân đột quỵ là một thành công, nhưng giúp họ tìm lại được ký ức, tư duy minh mẫn và quyền được sống độc lập mới là đích đến trọn vẹn của hành trình điều trị. Việc chủ động phát hiện các dấu hiệu suy giảm trí lực từ sớm và tiến hành trị liệu phục hồi chức năng ngay từ giai đoạn đầu chính là chìa khóa để thay đổi tương lai của người bệnh sau biến cố.

Tâm An